

Indumentària festiva

Xavier Orriols i Sendra

Els catalans, en general, ens distingeix un gran sentit del ridícul que, en determinades ocasions, arriba fins i tot a l'auto-odi. Ací és impensable allò que passa a molts països europeus que, en concretes avinenteses, es muden amb indumentàries tradicionals. En podem trobar a les sessions d'òpera de teatres austríacs, en misses dominicals de pobles suïssos, en dies de festa a Bavària i, no cal dir, a Escòcia amb el famós *kilt* en tota mena de celebracions. Algú s'imagina algú amb barretina i espadenya de vetes al Liceu o el Palau de la Música en alguna òpera o concert? La possibilitat no va més enllà del Camp del Barça, i encara.

Malgrat tot, la vitalitat festiva del nostre país marca un espai-temps d'excepció i prerrogativa. Efectivament, és en la festa on moltes peces del vestuari tradicional s'hi exhibeixen amb naturalitat. Una part important són peces d'indumentària professional d'antany, ara imprescindibles per a l'activitat festiva i el folklore, en el bon sentit de la paraula, com les faixes i mocadors o espadenyas de castellers, bastoners o geganters. De fet, totes les activitats d'exhibició requereixen de vestuari específic que amb el temps ha esdevingut tradicional i amb valor afegit de categoria estètica.

Hi ha també una indumentària ritual, que es fa servir en ocasions especials des de sempre com a requisit de participació. Penso en les faldilles llargues i mantells per al Cap de Dansa per ballar la Jota a les terres de l'Ebre, o les barretines i mantons de Manila que surten a milers al Carnaval de Vilanova; i podríem posar altres exemples

També hi ha uns elements de participació festiva que s'han prodigat arreu, en aquest procés de sanferminització progressiva de la majoria de festes de l'Estat espanyol. Es tracta del mocador de coll, que s'imprimeix amb els distintius de cada lloc, però sense oblidar que el mocador de coll ja era utilitzat en les nostres festes i aplecs molt abans que la festa pamplonesa ocupés la categoria referencial actual, projectada no solament a tot l'Estat sinó al món sencer. Un altre referent participatiu és l'ús de la samarreta estampada, extensible també a barrets, gorres, ventalls i altres complements, en qualitats, tant de material com de disseny, molt variables.

En la mesura que es tingui cura dels components que la integren, la festa guanyarà en importància i solemnitat i ens hi sentirem millor. Si hi ha l'obligació o el costum institucional d'adequar els espais, i així netejar-los, enramar-los o engalanar-los amb decoracions efímeres, hi hauria d'haver també la responsabilitat individual de tenir cura de la indumentària.

Cal mudar-se per a la festa, i més com major sigui el grau de participació dels festers, però amb el benentès que implica tothom, i això no es resol solament amb un mocador o una samarreta.

El distintiu indumentari específic aferma i publicita la pertinença de grup d'aquells individus que el mostren i pot estar ben fet, per la tria de les teles, els colors, el disseny i la confecció, però també pot ser mal resolt i de qualsevol manera, com es pot comprovar sovint.

Tot això és força important, perquè cal marcar, també amb el vestuari, la radical diferència entre anar de vacances o fer festa, la radical diferència entre un temps individual i el temps de la col·lectivitat.

En la canícula és quan hi ha més festes majors al país, amb un punt àlgid que va del 15 d'agost al 8 de setembre, és a dir entre la Mare de Déu d'agost i la de setembre, que commemora el naixement de la Verge Maria i és la diada de les "marededéus trobades". És un temps òptim per atrevir-se a transgredir el vestuari banal i la moda de la quotidianitat i recuperar un xic les indumentàries tradicionals del país o, si més no, observar, amb ulls crítics si cal, com les llueixen aquells que encara creuen i viuen la festa.

Xavier Orriols

Publicat a Xarxanet.org el 31 de juliol de 2008

http://www.xarxanet.org/xarxanet/newsletter/html/xnt_publicacions_3_01-08-2008_ca.html